

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania A.B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 sierpnia 2018 r.,

zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa [...] /17,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 25 stycznia 2018 r. oddalił wniosek ubezpieczonego A.B. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wraz z uzasadnieniem wyroku tego Sądu z dnia 7 listopada 2017 r., oddającego apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w J. z dnia 11 stycznia 2017 r. w sprawie o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy (pkt 1) i odrzucił wniosek o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem (pkt 2).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny podniósł, że na rozprawie w dniu ogłoszenia wyroku, będąca pełnomocnikiem ubezpieczonego, jego żona E.B., została prawidłowo pouczone o terminie i warunkach złożenia skargi kasacyjnej

(art. 327 § 1 k.p.c.), co znajduje potwierdzenie w protokole rozprawy. Została pouczone o tym, że warunkiem złożenia skargi jest uprzednie złożenie w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia wyroku wniosku o doręczenie odpisu tego wyroku wraz z uzasadnieniem (art. 328 § 1 k.p.c.). Fakt, że przebieg rozprawy nie był rejestrowany z uwagi na usterkę aparatury technicznej nie może być wykorzystywany dla podważenia prawidłowości pouczenia udzielonego pełnomocnikowi, którą potwierdza Sąd orzekający w niniejszej sprawie, w tym samym w składzie, jak na rozprawie w dniu 7 listopada 2017 r. Wobec powyższego powoływanie się przez ubezpieczonego we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie wyroku z uzasadnieniem, na to, że reprezentująca go małżonka nie zapamiętała treści pouczenia i uznała zwroty „odpis wyroku” i „odpis wyroku z uzasadnieniem” za pojęcia tożsame nie może być uznane za niezawinioną przez stronę okoliczność uzasadniającą przywrócenie terminu. Strona lub jej pełnomocnik, którzy wysłuchali z należytą starannością (na poziomie wymaganym od podmiotu niebędącego profesjonalistą) pouczenia udzielonego przez sąd, powinni mieć wiedzę o tym, że uzyskanie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem wymaga złożenia wniosku o wydanie odpisu wyroku z uzasadnieniem, nie zaś wniosku o wydanie odpisu wyroku. Uzyskaniu takiej wiedzy służy obowiązek udzielenia stronie lub jej pełnomocnikowi stosownego pouczenia, który został zrealizowany przez Sąd Apelacyjny. Gdyby powoływanie się na brak fachowej wiedzy prawniczej uznać za niezawinioną przez stronę okoliczność uzasadniającą przywrócenie terminu, to należałoby uznać, że każda strona reprezentowana przez nieprofesjonalnego pełnomocnika mogłaby skutecznie powołać się na brak swojej winy w uchybieniu terminu, mimo udzielenia jej stosownego pouczenia, którego celem jest właśnie uzyskanie przez stronę (jej pełnomocnika) wiedzy o warunkach i terminie wniesienia skargi kasacyjnej, jak również o terminie złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w razie prawidłowego udzielenia pouczenia, przesłanką przywrócenia terminu może być szczególna okoliczność dotycząca pełnomocnika strony taka jak ograniczona poczytalność lub nieporadność, co nie miało miejsca w tej sprawie. Żona ubezpieczonego świadomie podjęła się

reprezentowania ubezpieczonego, zaś szeroki zakres udzielonego jej pełnomocnictwa wskazuje, że posiada ona przynajmniej podstawowe rozeznanie w sprawach prawnych. Ponadto na etapie postępowania międzyinstancyjnego odwołała ona profesjonalnego pełnomocnika, przejmując w ten sposób pełną odpowiedzialność za reprezentowanie ubezpieczonego. Tym bardziej trudno uznać, że wystarczającą przesłanką przywrócenia uchybionego terminu może być rzekoma niezdolność E.B. do zrozumienia treści udzielonego jej pouczenia. Nie było też podstaw do potraktowania złożonego przez nią pisma procesowego z dnia 10 listopada 2017 r., w którym wyraźnie wnoszono „o wydanie wyroku”, nie zaś „o wydanie wyroku z uzasadnieniem lub doręczenie uzasadnienia wyroku”, jako wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, wbrew wyraźnemu brzmieniu tego pisma. Wobec braku podstaw do przywrócenia uchybionego terminu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 328 § 1 zdanie 2 k.p.c., odrzucił wniosek o uzasadnienie wyroku złożony w dniu 21 grudnia 2017 r., czyli po upływie terminu określonego w art. 327 § 1 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik ubezpieczonego w osobie adwokata i zaskarżając je w zakresie punktu 2, domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

W zażaleniu zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego – art. 168 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że ubezpieczony przekroczył termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z własnej winy. Jako osoba niepełnosprawna, był on zmuszony do skorzystania z pomocy swojej żony, a decyzja o wypowiedzeniu pełnomocnictwa dotychczasowemu profesjonalnemu pełnomocnikowi była spowodowana niewykonywaniem przez niego prawidłowo jego obowiązków. W ocenie ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny przykładą własną, profesjonalną miarę do zachowania E.B., która nie ma wykształcenia prawniczego ani żadnego doświadczenia w sprawach sądowych. Dla przeciętnej osoby sam udział w rozprawie jest powodem do zdenerwowania, tym bardziej, gdy usłyszy niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie. Standardowe pouczenie w tego typu sprawie zawiera liczne informacje, w natłoku których osoba nieobeznana z prawem czy procedurami sądowymi może nie zapamiętać jednego ze szczegółów pouczenia lub niewłaściwie go zrozumieć. E.B. zrozumiała

pouczenie w ten sposób, że powinna złożyć wniosek „o wydanie wyroku”, a nie, że we wniosku powinna wskazać dodatkowo, iż domaga się sporządzenia pisemnego uzasadnienia tego wyroku. Dla niej, jak i dla samego ubezpieczonego, pojęcia „wyrok” i „wyrok wraz z uzasadnieniem” są praktycznie tożsame. Istotne jest to, że E.B. złożyła wniosek przed upływem 7 dni od ogłoszenia wyroku, co jednoznacznie wskazuje, iż składała go z intencją wywiedzenia w przyszłości skargi kasacyjnej. Ponadto, jeżeli uzasadnienie potraktować jako immanentną część samego wyroku, to złożyła ona prawidłowy w swoim mniemaniu wniosek, ponieważ domagała się doręczenia wyroku, co można też odczytać jako wniosek o doręczenie wyroku z pisemnym uzasadnieniem. W takich okolicznościach trudno dopatrywać się winy ubezpieczonego w przekroczeniu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Dodatkowo pełnomocnik ubezpieczonego zarzucił, że nie można obecnie zweryfikować formy, w jakiej przekazano żonie ubezpieczonego pouczenie na rozprawie, ponieważ jej przebieg nie był rejestrowany, mimo takiego obowiązku. Informacja o tym, że stało się tak z powodu awarii aparatury nagrywającej jest nie do zweryfikowania. Wątpliwe jest zatem, czy w takich okolicznościach, to stronę należy obarczać odpowiedzialnością za niewłaściwe zrozumienie pouczenia sądu, jeżeli nie ma pewności jakiej konkretnie treści pouczenie to zostało wygłoszone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że postanowienia sądu w przedmiocie odrzucenia lub oddalenia wniosku o przywrócenie terminu nie są orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie i nie podlegają samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 31 maja 2000 r., III CZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48; z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889 i z dnia 9 stycznia 2012 r., III UZ 29/11, LEX nr 1130396). Wobec tego skuteczne zakwestionowanie rozstrzygnięcia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o

doręczenie wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem może nastąpić jedynie na wniosek strony zgłoszony w trybie art. 380 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., na podstawie którego Sąd Najwyższy może, rozpoznając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, rozpoznać także związane z nim postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do dokonania czynności procesowej. Rozpoznawanie na podstawie art. 380 k.p.c. niezaskarżalnych orzeczeń nie następuje automatycznie, wymaga ono każdorazowo zamieszczenia w środku zaskarżenia stosowanego wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2016 r., I UZ 4/16, LEX nr 2290364).

Według ugruntowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wniosek taki powinien zostać sformułowany jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., I UZ 1/14, LEX nr 1467121 i orzeczenia tam powołane, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CZ 102/13, LEX nr 1430440; z dnia 10 stycznia 2014 r., I CZ 101/13, LEX nr 1415496; z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 83/13, LEX nr 1418728; z dnia 30 października 2013 r., V CZ 48/13, LEX nr 1403918 oraz z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, LEX nr 1827144). Przy braku takiego wniosku, przeprowadzenie kontroli postanowienia w przedmiocie odrzucenia lub oddalenia wniosku o przywrócenie terminu nie jest bowiem dopuszczalne.

Zażalenie wniesione w rozpoznawanej sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika nie zawiera takiego jednoznacznego wniosku sformułowanego z powołaniem się na art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. Przy braku takiego wniosku, przeprowadzenie wspomnianej kontroli prawidłowości wydanego przez Sąd drugiej instancji postanowienia oddalającego wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wraz z uzasadnieniem wyroku tego Sądu z dnia 7 listopada 2017 r. nie jest wobec tego dopuszczalne. Z konstrukcji zażalenia sporządzonego przez pełnomocnika, będącego adwokatem, jednoznacznie wynika, że tym środkiem odwoławczym

zostało objęte postanowienie Sądu drugiej instancji w części – w zakresie pkt 2, a więc w zakresie dotyczącym odrzucenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, ale nie zawarto w nim ani stosownego wniosku, o którym stanowi art. 380 k.p.c., ani nawet nie powołano się na ten przepis. Przywołane w uzasadnieniu zażalenie rozważania dotyczące okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie mogą być same w sobie uznane za taki wniosek i wywołać określonego w art. 380 k.p.c. skutku, polegającego na zweryfikowaniu postanowienia w części objętej jego pkt 1 – dotyczącej oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 listopada 2017 r. i doręczenie wyroku z uzasadnieniem.

Ponieważ skarżący nie otworzył Sądowi Najwyższemu możliwości kontroli rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji oddalającego jego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, to powoduje, że zażalenie jest oczywiście bezzasadne.

Tym samym zażalenie podlegało oddaleniu (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).

ał